

METODOLOGIJA ZA ODREĐIVANJE OSV KREDITNIH INSTITUCIJA

I. Postupak određivanja OSV kreditnih institucija

1. Određivanja OSV kreditnih institucija vrši se jednom godišnje, u skladu sa ovom metodologijom, u postupku koji se odvija u dvije faze:
 - u prvoj fazi se utvrđuje sistemska važnost kreditnih institucija izračunavanjem bodova za svaku kreditnu instituciju na način opisan u Poglavlju II Metod bodovanja,
 - u drugoj fazi se vrši stručna procjena na način opisan u Poglavlju III Stručna procjena.
2. Za postupak određivanja kreditnih institucija koje su OSV kreditne institucije u skladu sa ovom metodologijom pribavljaju se podaci, koji obuhvataju skup pokazatelja sadržanih u Tabeli 1-Obavezni pokazatelji i Tabeli 2-Definicija obaveznih pokazatelja iz tačke 17 ove odluke, sa stanjem na 31. decembra godine koja prethodi godini u kojoj se vrši ta procjena.

II. Metod bodovanja

3. Za svaku kreditnu instituciju sa sjedištem u Crnoj Gori izračunavaju se bodovi za utvrđivanje kreditne institucije kao OSV kreditne institucije, koje se sprovodi na konsolidovanoj i pojedinačnoj osnovi.
4. Bodovi za utvrđivanje kreditne institucije kao OSV kreditne institucije izračunavaju se za set kriterijuma za procjenu sistemske važnosti, i to:
 - veličina kreditne institucije,
 - značaj kreditne institucije za privredu Crne Gore, obuhvatajući njenu zamjenljivost i učešće u infrastrukturaama finansijskog tržišta,
 - složenost, uključujući prekogranične aktivnosti kreditne institucije,
 - povezanost kreditne institucije sa finansijskim sistemom.
5. Svaki od kriterijuma iz tačke 4 ove metodologije sastoji se od jednog ili više obaveznih pokazatelja, pri čemu za pokazatelje u okviru određenog kriterijuma važe jednaki ponderi.
6. Ako neki obavezni pokazatelj nije dostupan, bira se i koristi drugi primjeren pokazatelj koji će zamijeniti pokazatelj koji nije dostupan.
7. Bodovi za utvrđivanje kreditne institucije kao OSV kreditne institucije za svaku kreditnu instituciju izračunavaju se na sljedeći način:
 - Vrijednost pokazatelja svake kreditne institucije podijeli se sa ukupnim zbirom vrijednosti pojedinačnih pokazatelja za sve kreditne institucije u Crnoj Gori (relativni pokazatelji važnosti).
 - Ti relativni pokazatelji važnosti pomnože se sa 10.000 (deset hiljada) kako bi bili izraženi u baznim poenima.
 - Zatim se se za svaku kreditnu instituciju izračunavaju bazni poeni za kategorije navedene u tački 4 ove metodologije, tako što se izračuna prosti prosjek bodova pokazatelja u okviru svake od tih kategorija.
 - Na kraju, za svaku kreditnu instituciju izračunavaju se zbirni bodovi, i to kao prosti prosjek bodova za svaku kategoriju iz tačke 4 ove metodologije.
8. Kreditne institucije čiji je ukupni zbir bodova jednak ili viši od 500 baznih poena, predstavljaju OSV kreditne institucije utvrđene primjenom metoda bodovanja. To obezbjeđuje primjereno razdvajanje kreditnih institucija prema kriterijumu značajnosti, a imajući u vidu specifičnosti bankarskog sektora u Crnoj Gori – broj banaka i nivo koncentracije u bankarskom sektoru.
9. Za potrebe metoda bodovanja iz tačke 7 ove metodologije, u imenioc se mogu uključiti vrijednosti pokazatelja filijala kreditnih institucija iz drugih država koje posluju u Crnoj Gori, ako dobijeni zbir bodova adekvatno odražava bankarski sektor Crne Gore.

10. U postupku bodovanja za filijale kreditnih institucija iz tačke 9 ove metodologije može se uzeti u obzir:

- sveukupna relevantnost filijala kreditnih institucija iz drugih država za bankarski sistem u Crnoj Gori; i
- raspoloživost podataka, uporedivost i primjerenost u pogledu aktivnosti filijala kreditnih institucija iz drugih država i njihovog određenja kao OSV kreditnih institucija, u slučajevima kada je to relevantno za primjenu prudencijalnih zahtjeva.

III. Stručna procjena

11. Nakon primjene metoda bodovanja, vrši se stručna procjena kojom se utvrđuje da li bi, pored kreditnih institucija koje su utvrđene kao OSV kreditne institucije trebalo da kao OSV kreditna institucija bude određena još neka kreditna institucija, a na osnovu bodovanja pokazatelja u nekoj od kategorija iz tačke 4 ove metodologije i/ili na osnovu dodatnih kvalitativnih i/ili kvantitativnih pokazatelja sistemske važnosti. U tom slučaju, biraju se pokazatelji za koje se smatra da primjereno odražavaju sistemski rizik u domaćoj privredi. Pri tome, kao OSV kreditna institucija ne može biti određena ona kreditna institucija čiji je ukupni zbir bodova jednak ili manji od 4,5 (četiri i po) bazna poena.

12. Kod stručne procjene, Centralna banka primjenjuje samo pokazatelje iz Tabele 1 (obavezni pokazatelji) i Tabele 3 (opciono pokazatelji) iz tačke 17 ove odluke.

IV. Utvrđivanje bafera za OSV kreditne institucije

13. Centralna banka određuje visinu bafera koji su pojedinačne OSV kreditne institucije dužne da primjenjuju.

14. Stopa bafera za OSV kreditnu instituciju se određuje uzimajući u obzir pokazatelje sistemske važnosti, istorijske gubitke u sistemu i stručne procjene, u relaciji sa drugim makroprudencionim instrumentima kao segmentom koordinirane politike Centralne banke usmjerene ka svom osnovnom cilju, a to je podsticanje i očuvanje finansijske stabilnosti.

15. Osnovu za određivanje visine bafera predstavljaju metod jednakog očekivanog uticaja i metod grupisanja (engl. *bucketing*), gdje se visina bafera određuje sa ciljem minimiziranja uticaja poremećaja OSV kreditne institucije na cijeli sistem.

16. U okviru zakonski dozvoljenog raspona od 0% do 2%, stope bafera za OSV kreditnu instituciju mogu u skladu sa stručnom procjenom biti razvrstane u više razreda.

V. Tabele pokazatelja

17. U postupku određivanja kreditnih institucija kao OSV kreditnih institucija koriste se pokazatelji iz sljedećih tabela:

Tabela 1 – Obavezni pokazatelji za bodovanje

Kriterijum	Pokazatelj	Ponder, %
veličina	ukupna aktiva	25,00
važnost za privredu Crne Gore	vrijednost domaćih platnih transakcija	8,33
	depoziti privatnog sektora	8,33
	kreditni dati privatnom sektoru	8,33
složenost, i prekogranične aktivnosti	ugovorena vrijednost nestandardizovanih derivatnih instrumenata	8,33
	prekogranične obaveze	8,33
	prekogranična potraživanja	8,33

povezanost sa finansijskim sistemom	obaveze u finansijskom sistemu	8,33
	aktiva u finansijskom sistemu	8,33
	emitovane dužničke hartije od vrijednosti	8,33

Tabela 2 – Definicije obaveznih pokazatelja za bodovanje

Pokazatelj	Definicija
ukupna aktiva	ukupna aktiva (imovina) = ukupna pasiva (zbir obaveza i kapitala)
vrijednost domaćih platnih transakcija	vrijednost poslatih tj. odlaznih plaćanja u RTGS sistemu platnog sistema CBCG, u datoj godini (isključujući plaćanja u okviru grupe)
depoziti privatnog sektora	depoziti rezidentnih nefinansijskih korporacija i stanovništva
kreditni dati privatnom sektoru	kreditni dati rezidentnim nefinansijskim korporacijama i stanovništvu
ugovorena vrijednost nestandardizovanih derivatnih instrumenata	ugovorena (engl. <i>notional</i>) vrijednost svih nestandardizovanih finansijskih derivata (tj. svih kojima se trguje vanberzanski (engl. <i>over the counter</i>)), nezavisno od toga da li se odnose na imovinu ili obaveze i da li se drže radi trgovanja ili služe kao instrument zaštite
prekogrančne obaveze	obaveze prema nerezidentnim subjektima (isključujući akcije tj. kapital)
prekogrančna potraživanja	potraživanja prema nerezidentnim subjektima (isključujući gotov novac)
obaveze u finansijskom sistemu	obaveze prema rezidentnim kreditnim institucijama i ostalim finansijskim korporacijama
aktiva u finansijskom sistemu	potraživanja prema rezidentnim kreditnim institucijama i ostalim finansijskim korporacijama
emitovane dužničke hartije od vrijednosti	emitovane dužničke hartije od vrijednosti (obveznice i drugi dužnički finansijski instrumenti)

Tabela 3 – Opcioni pokazatelji

Ukupne izloženosti u trenutku nastanka statusa neispunjavanja obaveza
Ukupna rizikom ponderisana aktiva
Vanbilansne stavke
Tržišna kapitalizacija
Ukupne izloženosti u trenutku nastanka statusa neispunjavanja obaveza / BDP Crne Gore
Ukupna aktiva / BDP Crne Gore

Kreditni dati privatnom sektoru
Stambeni krediti
Poslovni krediti
<i>Retail</i> krediti
<i>Retail</i> depoziti
Zaštićeni depoziti u okviru sistema zaštite depozita
Korporativni depoziti
Bilo koja vrsta depozita
Broj <i>retail</i> klijenata
Učešće u sistemima za kliring i poravnanje
Platne usluge pružene tržišnim učesnicima ili drugim subjektima
Aktiva na čuvanju
Obezbeđivanje emisija obveznica
Obezbeđivanje emisija akcija
Investicije u obveznice emitovanih od strane rezidentnih subjekata
Broj depozitnih računa – poslovni klijenti
Broj depozitnih računa – retail klijenti
Geografska struktura aktivnosti
Tip klijenata
Aktiva treće klase
Derivatni instrumenti (na strani aktive i/ili pasive)
Investicije u hartije od vrijednosti za trgovanje i raspoložive za prodaju (uzimajući u obzir visoko likvidnu aktivu)
Broj zavisnih lica (supsidijara)
Broj stranih zavisnih lica
Broj država u kojima posluje
Stepen mogućnosti sanacije, u skladu sa procjenom o mogućnosti sanacije
Strani neto prihod / ukupni prihod
Nekamatni prihod / ukupni prihod
Vrijednost ugovora o ponovnoj kupovini (repo)
Vrijednost obrnutih ugovora o ponovnoj kupovini (obrnuti repo)
Potencijalno širenje negativnih efekata preko subjekata u konglomeratu
Potencijalno širenje negativnih efekata preko akcionara
Potencijalna širenje negativnih efekata na reputaciju
Međubankarska potraživanja i/ili obaveze
Transakcije pozajmljivanja hartija od vrijednosti
Broj i vrijednost tržišnih transakcija
Značaj za šemu institucionalne zaštite (engl. <i>institutional protection scheme</i>) čiji je član
Značajne emisije pokrivenih obveznica
Sekjuritizovani dug
Pružene platne usluge
Povezanost sa stranim bankarskim sistemom
Povezanost sa stranim nebankarskim institucijama
Aktiva koja se drži za trgovanje